

GLASILO

DELOVNEGA KOLEKTIVA LIP BLEDE

LETO XIII

TOREK, 18. OKTOBRA 1983

ŠT. 10

LIP Bled na Zagrebškem jesenskem velesejmu

Na jesenskem velesejmu v Zagrebu so se tudi letos zbrali proizvajalci, da bi v teh težkih pogojih gospodarjenja, ko se proizvodnja ubada z velikimi težavami, pokazali svoje proizvodne dosežke ter jih ponudili domačemu in še zlasti tujemu kupcu.

Tem prizadevanjem jugoslovanskega gospodarstva se je pridružila tudi delovna organizacija LIP Bled, ki je s svojim nastopom skušala ponoviti prizadevanja ter s svojimi proizvodi, funkcionalnostjo, novimi tehničnimi rešitvami, dizajnom in kvaliteto poskušala zasesti mesto, ki ji po tradiciji pripada.

Razstava je bila programsko razdeljena v tri skupine:

1. gradbeni fasadni odri, gradbene mize, nosilci I profila, gradbene plošče
2. vhodna in garažna vrata
3. sobna vrata, pohištvo in stolice tip-tap

Naš razstavni prostor so obiskali predstavniki 28 delovnih organizacij, pa tudi številni individualni obiskovalci. Pri vseh pa smo lahko opazili relativno dobro zanimanje za naše proizvode.

Kljub resni stagnaciji v gradbeništvu, ki po mnenju gradbenikov nima boljše perspektive niti v prihodnjem letu so pri teh vzbudili precejšnje zanimanje tako že poznane in standardne gradbene plošče ter STIK-4 kot tudi na novo prikazani programi gradbenih fasadnih odrov, gradbenih miz in lesenih nosilcev.

Na vsa postavljena vprašanja zainteresiranih na žalost nismo mogli odgovoriti, ker tudi sami nismo bili v celoti seznanjeni z novimi programi. Vendar pa izpolnjene ankete in zanimanje obiskovalcev kažejo, da je ta program na najboljši poti, da uspe.

Na dober sprejem so naletela tudi vhodna in garažna vrata iz novega programa, kar še posebej velja za nova garažna vrata, vhodna vrata z masivnimi polnili ter dvokrilna vrata. Pripombe kupcev so se nanašale zlasti na prozorna stekla, katera bo trg verjetno le

težko sprejel, pa tudi na eluksirane kljuge in ščitnike na masivnih vratih.

Sobna vrata so vedno v središču pozornosti kupcev, tako sedanjih kot potencialnih, saj so viden del notranje ureditve kot tudi del pohištva.

Zaradi estetskih in kakovostnih prednosti sobnih vrat pa tudi zaradi omejenih količin, namenjenih domačemu trgu, obstaja še vedno precejšnje povpraševanje po le-teh.

V programu pohištva smo prikazali le nekaj eksponatov, kar morda sploh ni bilo zadosti. Kakovost pohištva, še zlasti površinska obdelava le-tega verjetno pogojujeta dober plasman na trgu in to ne glede na nove cene, ki so povzročile stagnacijo prodaje.

Za zaključek lahko ugotovimo, da na sejmu nismo sklenili kakšnih posebnih kupčij. Sodeč po drugih udeležencih razstave lahko rečemo, da je bil sejem bolj razstava izdelkov in dosežkov kot pa mesto sklepanja pogodb za domači trg.

Poudariti je treba le še to, da je precej poslovnih partnerjev grajalo dobavne roke, ki so postali skoraj nesprejemljivi in bi se lahko negativno odrazili v bodoči prodaji, za katero pa moramo še posebej skrbeti in vlagati dodatne napore zato, da zadržimo obstoječe stanje na trgu tako pri dolgoletnih kot tudi pri novih kupcih.

Zlatko Jarža

Kaj pričakujemo in kaj imamo

Trgovina, poslovalnica Rečica je s 1. oktobrom prešla na celodnevni obratovalni čas. Od te spremembe, do katere je prišlo po dolgih in težkih polemikah, si mnogi obetajo znatne uspehe, v prvi vrsti pa povečano prodajo blaga proizvodnje LIP Bled.

Vendar je slika, ki jo te dni nudijo naše poslovalnice precej drugačna, predvsem pa veliko manj rožnata. Če bi lahko prodajali obljube in če bi lahko strašno poceni prodali besedico »nimamo«, potem bi bili resnično »trgovci z novci«. Ker pa to ni možno niti pri nas, smo postali TO z najslabšim doseganjem plana. Vsekakor računamo, da se bo stanje izboljšalo, vendar zamujene ne bo možno nadoknadi. Trenutno popoldne daljšamo vrste tistih, ki do sedaj niso mogli dobiti blaga dopoldne, zdaj pa ga ne morejo dobiti še popoldne.

Čeprav pomanjkanje blaga ni samo Lipov pojav, ampak prej pravilo kot izjema, saj vsi poznamo obveznosti do izvoza in neredne preskrbe z repromateriali, osebno mislim in v tem nisem osamljen, da bi se lahko napravilo tudi več.

Zavedati se moramo, da po zadnjih podražitvah življenjski standard globoko pada, da je vedno več ljudi, ki prejemajo OD, ki jim

omogoča samo preživetje. Poleg tega so tudi krediti vedno bolj redki in odobreni pod bistveno težjimi pogoji.

Za povprečni OD si danes lahko kupimo dvoje notranjih vrat in ni težko izračunati kdaj zaslužimo za celo hišo. Prav zaradi tega niso redki, ker bo gradnja hiše luksus in zato bi morali bolje izkoristiti sedanje trenutke.

Tako smo spet pri osnovnem problemu, da pričakujemo veliko, nudimo pa zelo malo. Spisek blaga, ki smo ga imeli na zalogi tudi v največji konjunkturi in ga sedaj ni ali ga dobivamo po kapljah, je zelo dolg in predolg.

Nimamo vseh vhodnih vrat, garažnih vrat, notranjih vrat, oblog, posameznih oken, rolet. Prodajamo lahko pohištvo in ladijski pod ter izreže.

Za dogovor sta potrebna dva in da dogovor velja, je obveznost obojestranska.

Miro Kelbl

Kako lahko sindikat prispeva k stabilizaciji?

Nelogično bi bilo, če bi pričakovali, da se sindikat kot politična organizacija delavcev z lastnim programom in aktivnostjo ne bo vključil v stabilizacijska prizadevanja družbe oziroma vseh njenih naprednih sil. Pri tem seveda kot izhodišče jemljemo trditev, da je dolgoročni program gospodarske stabilizacije tudi temeljni delavsko-razredni interes večine de-

lavcev in drugih občanov. Zato je sindikat tudi poklican (oziroma v imenu Zveze sindikatov Slovenije republiški svet), da na tej podlagi pripravi pregled temeljnih nalog za vse svoje organizacije in organe. Vemo, da brez najširše konkretne podpore v vsakem ozdu, interesnih skupnostih in drugod stabilizacijski cilji ne bodo uresničeni. Zato ima sindikalni

program vključevanja v stabilizacijska prizadevanja na eni strani namen opredeliti osnovna strateška področja in naloge zveze sindikatov pri tem, na drugi strani pa seznaniti s stabilizacijskimi prizadevanji kar najširši krog delavcev, jih mobilizirati in usposobiti za delo in odločanje v tem težavnem in odločilnem obdobju. To zadnje pa bo zahtevalo tudi spremenjene metode in oblike dela sindikalnih vodstev na vseh ravneh.

Naloge, ki so sedaj pred sindikalnimi organizacijami in vodstvi, na prvi pogled niso nekaj novega, nekaj, o čemer v zadnjih letih ne bi govorili in pisali. Res gre tudi za stara vprašanja in probleme — toda še ne rešena vprašanja in probleme. To so istočasno tudi tista strateška vprašanja družbenoekonomskega in političnega sistema, kjer se najmočneje krešejo različni interesi — predvsem razredni.

Osnovni cilj vseh stabilizacijskih prizadevanj, ki nikakor ne morejo pomeniti predvsem omejevanja in varčevanja (čeprav je to za prvo fazo najbolj značilno), je utrjevati socialistični samoupravni družbenoekonomskega položaja delavcev. To pa je mogoče le s pridobivanjem dohodka in uveljavljanjem dohodkovnih odnosov. Pri tem pa dohodek seveda ne more temeljiti na zidanju stroškov in cen ali pa na pretežno posojilnih odnosih. Za sindikat bo zato pri razpravi o delitvi dohodka (najprej pa ga bo treba ustvariti z dobrimi proizvodnimi programi, boljšo organizacijo dela in spodbujevalnim sistemom nagrajevanja) za investicijsko, splošno in skupno porabo glavno merilo reprodukcijska sposobnost gospodarstva, oziroma koliko vse te dejavnosti prispevajo k boljšemu delu in proizvodnji v gospodarstvu in povečevanju dohodka. Zahteve za nove prispevke in davke pa bodo morale skozi zelo gosta rešeta tudi glede zaščite življenjskega standarda.

Notranji sistem organizacije poslovnih, delovnih in delitvenih odnosov mora biti v funkciji spodbujanja boljšega dela in večje proizvodnje, pri tem pa ima sistem delitve po delu glavno vlogo. Osebni dohodek bi zato moral biti neposredno odvisen od dohodka in čistega dohodka.

Velike notranje rezerve pa se skrivajo še v združevanju dela in sredstev ter neoviranem pretoku akumulacije tja, kjer bo dala največje družbenoekonomske učinke.

Sindikat se bo zavzemal za povečanje realnih osebnih dohodkov, in to predvsem z opredeljevanjem za take proizvodne programe, poslovne in organizacijske povezave ter delitvena razmerja, ki bodo povečevali dohodek in čisti dohodek.

Da bi večini delavcev (ob drugih pogojih) dejansko omogočili čimbolj aktivno vključevanje v vsa ta prizadevanja, morajo biti tudi sproti in stalno seznanjeni s celoto problemov družbene reprodukcije in stvarno informirani o problematiki lastnega okolja (o odvisnosti lastnega materialnega in življenjskega položaja od produktivnosti lastnega dela in dela drugih delavcev, od go-

spodarjenja ter združevanja dela in sredstev). Hkrati pa si bodo sindikalni aktivisti prizadevali, da bodo delavci v široki in demokratični razpravi tudi povedali svoja mnenja in dali predloge za izboljšanje stanja.

S tem v zvezi mora biti sindikat bolj kot doslej tudi opora samoupravnim organom in delavski kontroli v ozdih.

Na področju socialne politike si sindikat ne bo prizadeval za nove instrumente, ampak za dosledno uresničevanje sedanjih. Hkrati pa bo

treba preprečevati in odpravljati razlike v družbenoekonomskem položaju ljudi, ki niso posledica dela.

Za vse te opredelitve in usmeritve pa v organizacijah združenega dela po mnenju sindikata ne potrebujejo nekih posebnih formalnih stabilizacijskih načrtov. Ukrepi za boljše, bolj racionalno gospodarjenje, zmanjševanje neproduktivne režije, večji dohodek in večji osebni dohodek naj postanejo sestavni del planskih dokumentov vsakega tozda.

Matjaž Kek

Odsotnost z dela zaradi poškodb in bolezni

SPLOŠNO O NEZGODAH

a) Pojem nezgode

Harry W. Karu pojmuje nezgodo kot nepričakovan, nepravilen pripetljaj, ki pa ni nujno, da se konča z ranitvijo ali poškodbo, in ki prekine dovršitev neke aktivnosti.

S tega stališča nezgoda pomeni samo vzrok nečemu kar lahko je posledica, ali pa tudi posledica ni — to je poškodba.

Lahko se delavcu primeri nezgoda npr., da mu spodrsne na mastnih tleh. On lahko kot posledica tega spodrsna pade na tla in se poškoduje samo narahlo, lahko se ujame in sploh ne pade, možnost pa je, da pri tem, ko lovi ravnotežje, udari z roko ob trd predmet in jo zlomi, ali pa jo vtakne v vrtljiv del stroja in mu jo odreže — torej je posledica hujša poškodba in celo invalidnost. Kakor vidimo so izidi nezdod lahko zelo različni. Možnost je, da pri nezdodi delavec ostane nepoškodovan, lahko pa pri tem trpi orodje, ali poškoduje stroj pri katerem dela.

b) Nezgode in delovni čas

Imamo nezgode pri katerih pride do poškodb ali do motenja tehnološkega procesa in pri katerih pride do izgube delovnega časa, imamo pa tudi nezgode, katerih posledica niso poškodbe in s tem v zvezi tudi ne izguba delovnega časa, vendar pa pomenijo potencialno nezgodo, pri kateri lahko v drugem primeru pride do poškodb. Te druge vrste nezdod brez izgube delovnega časa nam pomenijo bogat vir informacij in napotkov, kje iskati vzroke za nastanek nezdod. Razmerje nezdod z izgubo delovnega časa napram nezdodam brez izgube delovnega časa je 1:29 in vidimo, da je premalo obravnavati zgolj nezgode, pri katerih pride do poškodbe in s tem do izgube delovnega časa.

Zanemariti podatke, ki nam jih dajejo nezgode brez izgube delovnega časa, bi pomenilo praktično onemogočiti rešitev problema preprečevanja nezdod.

c) Vzroki nezdod

Kot glavna ali neposredna vzroka za nezgode pri delu bi opredelili dva vzroka in sicer nevarno okolje in neprevidno ravnanje ali vedenje. Iz teh dveh vzrokov nastajajo vsi posredni vzroki, ki na tak ali drugačen način privedejo do nezdod in s tem lahko tudi do poškodbe. Pri tem je bistveno tudi to, da pravilno ocenimo faktorje tako na strani nevarnega okolja kot tudi na strani neprevidnega vedenja. Pomembno je, da pri vsaki nezdodi spoznamo na katero stran težijo faktorji, torej ali je vzrok nezdode bolj posledica nevarnega okolja ali bolj posledica neprevidnega ravnanja.

d) Človeški dejavniki pri nezdodah

Ko analiziramo neko nezgodo, pridemo do določenih vzrokov, ki so največkrat subjektivnega izvora, torej v človeku in zaradi

njegovega ravnanja. Vzemimo primer, da se je pripetila nezgoda — prevrnil se je kamion. Vzrok — nepravilno naložen kamion. Zaradi česa je delavec nepravilno naložil kamion? Morda je temu botrovala neprespanost zaradi neresenih družinskih problemov ali bolnega družinskega člana. Če zasledujemo nezgodo nazaj do njenega prvotnega vzroka, bomo ugotovili, da je delavčevu duševno stanje posredni vzrok iz katerega so izšli neposredni vzroki.

Zelo pomembno je poiskati in najti te človeške dejavnike pri nezdodah in jih odstraniti, kajti le tako bomo lahko preprečili in zmanjšali število nezdod.

e) Raziskovanje osebnih faktorjev, ki so povezani z nezdodo

Kakor so ugotovili so za nezgodno ravnanje potrebne mentalne sposobnosti pri vseh poklicih, vendar pa neke pomembne povezave med rezultati inteligenčnih testov in številom poškodb niso ugotovili. Inteligenčnost bi utegnila igrati večjo vlogo pri nezdodah, ki se zgode zaradi napačnega presojanja, ne pa pri nezdodah, kjer gre le za ročne spretnosti.

f) Vid

Po raznih raziskavah sodeč utegne biti vid faktor, ki prispeva k nagnjenosti do nezdod in nekatera dejstva to tudi potrjujejo. Kephart in Fiffin sta za vsakega delavca v dvanajstih skupinah določila zahteve z vidom. Nato sta delavce testirala, da bi ugotovila, če ustrezajo zahtevam delovnega mesta. Ugotovitve so pokazale, da je bil v enajstih del. skupinah odstotek delavcev brez nezdod višji med tistimi, ki so test zadovoljivo opravili in manjši med delavci, ki testa niso zadovoljivo opravili.

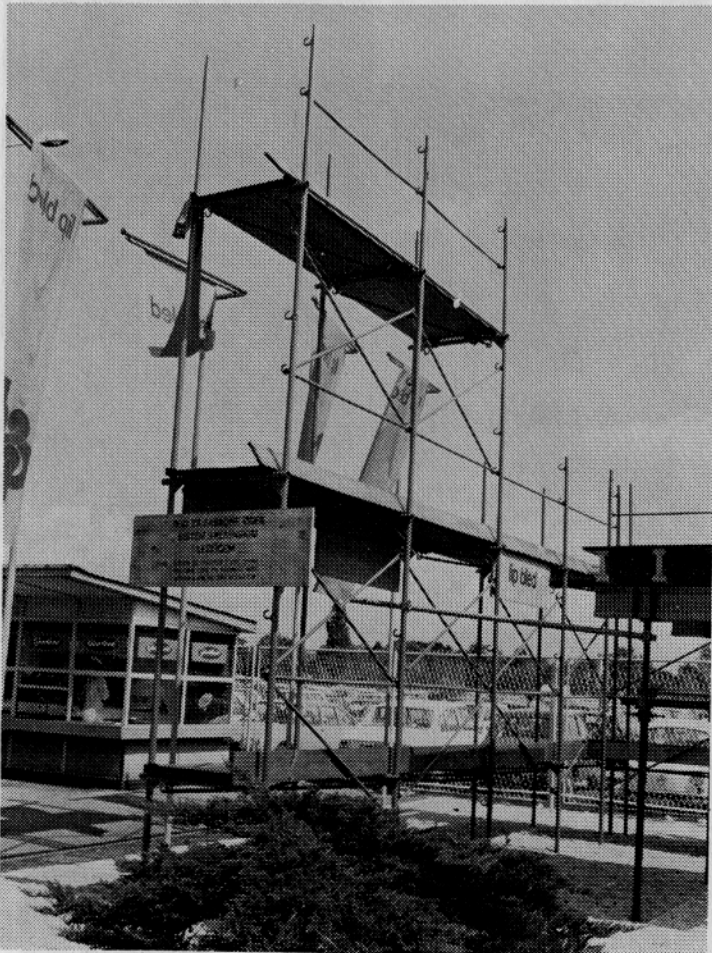
g) Koordinacija

Tudi mišična koordinacija je faktor, ki lahko povečuje podvrženost nezdodam, kajti logično bi bilo sklepati, da počasnost reakcije in okornost povečata verjetnost nezdode.

h) Osebnostne značilnosti

O odnosu med emocionalnimi ciklusi in pogostostjo nezdod govori proučevanje Herseya, ki je pokazalo, da je povprečni delavec v dvajset odstotkih svojega časa slabo razpoložen, in da se je polovica od 400 lažjih nezdod, ki so jih proučevali, dogodila prav v času tega čustvenega stanja. Neka druga raziskava je pokazala, da je proizvodnja za okrog osem odstotkov večja tedaj, ko so delavci polni upanja, pogumni in srečni kot pa tedaj, ko so jezni, slabe volje, občutljivi ali zaskrbljeni. Pomemben je tudi odnos med nezdodami in osebno priljubljenostjo. Ugotovili so, da so ljudje, ki so bili pri sodelavcih najmanj priljubljeni, imeli največ nezdod, ljudje, ki so bili pri sodelavcih dokaj priljubljeni, pa so bili večinoma brez nezdod. Zelo sugestivna je zveza, ki so jo odkrili pod rezultati na testu intro-ekstravertiranosti

(Nadaljevanje na 5. strani)

Zapiski s posvetovanja o arhivih

Tov. Miha Brejc, višji predavatelj Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani je na V. posvetovanju »SODOBNI ARHIVI« — 1983 opisal načine ravščanja gradiva v organizacijah združenega dela v takšni obliki, da bo delo arhivarjev čimbolj v skladu s sodobnim poslovanjem.

V vsakdanjem delu v OZD in drugih družbenih institucijah naletimo na velikansko količino informacij v raznih oblikah. Informacije moramo bodelati tako, da jih bomo tudi v najkrajšem času našli. Pomemben je vsebinski način razvrščanja, ki nudi urejenost. Gospodarstvo je zelo heterogeno, toda številne kategorije gradiv se enako pojavljajo v vseh organizacijah (npr. samoupravni splošni akti, delovna razmerja).

Vsebinski način razvrščanja: Gradivo je urejeno po vsebinskih geslih, pojmi in stvarih. Razvrščanje zadev po vsebini se uporablja posebno pri tehničnem in statističnem gradivu in raziskovalnih organizacijah. Zadeve pa združujemo v smiselne in vsebinske skupine. Poleg smiselne urejenosti je važno združevanje po potrebi. Razporeditvi po logični sistemski shemi pravimo klasifikacija, shemo vseh gesel pa imenujemo klasifikacijski načrt. Le-ta mora ustrezati potrebam organizacije kot celote in tudi potrebam notranjih enot. Vsak upravni delavec mora imeti klasifikacijski načrt stalno na svojem delovnem mestu. Da bo lahko določil klasifikacijski znak, mora prej ugotoviti vsebinsko geslo listine.

Vsebinski načrt razvrščanja je odprt sistem, ki se prilagaja potrebam razvoja. To ni toga konstrukcija, velika elastičnost in odprtost zagotavljata, da bo sistem učinkovit tudi tedaj, kadar bi se okolje hitro spreminjalo. Ta lastnost pa je posebno važna v samoupravni družbi, v kateri so pogoste spremembe in velika dinamičnost. Da bo urejanje dokumentarnega gradiva čimbolj uspešna, morajo biti za to usposobljeni kadri, razporeditev mora biti smotrna, služiti mora potrebam razvoja tudi v prihodnosti.

Vesna

Štipendiranje ni odsev potreb

V letu 1982/83 je bilo v radovljiški občini skupaj 1.493 učencev srednjih šole in 417 študentov višjih in visokih šol. Kadrovske štipendije je prejemale 419 srednješolcev, ali 28,1 % in 81 študentov kar je 19,4 %. Po številu oz., odstotku štipendistov je naša občina zadnja na Gorenjskem kar se tiče srednješolcev, predzadnja pa pri študentovskih štipendijah. Za odstotek manj jih štipendirajo v sosedni tržiški občini.

Sklepi samoupravnih organov

Delavski svet DO (14. 9. 1983)

1. Prebral in proučil je odgovor na pismo Janeza Skaliča ter sprejel SKLEP, da splošni sektor Janezu Skaliču posreduje odgovor v vsebini, ki ga je pripravila komisija.

2. Sprejel je sklep o razpisu referendumu
— za sprejem sprememb statuta DO (48. in 70. člen)

— za sprejem sprememb samoupravnega sporazuma o združitvi TO v DO (85. člen)

— za sprejem sprememb statuta SOZD GLG ter samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD GLG Bled.

3. Sprejel je sklep o razpisu volitev v delavski svet in samoupravno delavsko kontrolo SOZD GLG.

4. Sprejel je tolačenje k 29. členu pravilnika o delovnih razmerjih, ki govori o prerazporeditvah.

5. Sprejel je sklep, da objavo razpisa del in nalog vodje nabavnega sektorja ponovimo.

6. Sprejel je ugotovljeni sklep o veljavnosti sprejetja ocen novosistemiziranih del in nalog ter sprememb ocen del in nalog na podlagi spremembe opisa v TO Tomaž Godec in TO Rečica.

V 15-dnevno javno obravnavo je posredoval spremembe ocen del v obratu pohištvo in ocene novosistemiziranih del in nalog v obratu pohištvo.

7. Sprejel je nove višine dnevnic za službena potovanja v državi, stroškov prenočevanja in kilometrine.

8. Sprejel je aneks k sam. sporazumu o temeljnih plana SIS za gozdarstvo SRS za obdobje 1981 do 1985, samoupravni sporazum o ustanovitvi posebne SIS za elektrogospodarstvo in premogovništvo SRS in posebne SIS za nafto in plin SRS.

Odbor za splošne zadeve, družbeni standard in obveščanje (28. 9. 1983)

1. Obravnaval je vprašanje objavljanja osmrtnic in sprejel naslednje sklepe:

— DO LIP Bled bo objavljala osmrtnice za umrle zaposlene v LIP Bled; razen v primerih:

· v kolikor le-teh ni mogoče objaviti (praznik, nedelja)

če svojci želijo, da jim izplačamo solidarnostno pomoč

— DO ne bo objavljala osmrtnic za umrle upokojence, temveč bo svojcem izplačala solidarnostno pomoč.

— V veljavi še ostane SKLEP o plačilu stroškov Godbe na pihala oz. pevskega zbora.

— Višina solidarnostne pomoči za leto 1983 znaša 15.000 din.

2. Razpravljal je o manjši adaptaciji počitniškega doma v Seči in sprejel predlog:

— o razširitvi kuhinje in jedilnice, nad njima pa ureditev sob

— o izkopu terena za novim objektom; z odvečnim materialom pa bi nasuli prostor pred domom

Predlog daje odbor v obravnavo in ugodnejšo rešitev DS DO.

Delavski svet TO Rečica (22. 9. 1983)

Pri pregledu sklepov so bile podane naslednje ugotovitve:

— komisija za ureditev poslovanja z drobnim inventarjem v TO je svoje delo opravila v okviru možnosti, ki so ji dane v TO,

— sklepi o boljšem izkoristku delovnega časa se izvajajo, kar je tudi razvidno iz boljših rezultatov dela, predvsem v obratu žaga, v obratu vrata pa disciplina pri izkoriščanju odmorov ter odhodov na malico in zapuščanje delovnih mest ob zaključku dela znova popušča. Mojstri naj opozorijo posameznike na sklep DS oz. naj jih prijavijo disciplinski komisiji, če se prekrški ponavljajo.

— kotlički za čaj so prispeli, v roku do srede oktobra pa bo dobavljen tudi kotel za kuhanje čaja.

2. Potrdil je razpisne pogoje za posredna dela v TO v predloženi obliki.

3. Razpisal je referendum za:

a. dopolnitev 59. člena Pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka ter od delitvi sredstev za OD v TO Rečica

b. spremembo 2. in 3. točke 129. člena STATUTA TO Rečica.

Referendum bo 11. oktobra 1983 od 5.30 do 16.00 ure v sejni dvorani TO.

4. Imenoval je tričlansko komisijo za izvedbo referenduma v sestavi:

Franc Svetina, predsednik, Janja Sinkovič in Jerica Soklič člana.

5. Potrdil je spremembo prednostne liste prosilcev za stanovanja, kot je bila posredovana v obravnavo.

6. Potrdil je predlog novih cen za lesne ostanke in sicer:

— za sekance 1.039,00 din/prm,

— za žamanje 1.155,00 din/prm

ter potrdil udeležbo dobaviteljev v dohodku Celuloze Medvode za I. polletje 1983 na že dobavljene količine in sicer:

— za sekance 40,97 din/prm

— za žamanje 45,53 din/prm.

7. Potrdil je nabavo naslednjih osnovnih sredstev
— ventilator SOP Krško tip TVSK-7, ventilator LIP Bled Bohinj ter kompletne naprave za brizganje laka WIWA 6000 v skupni vrednosti 375.000.- din.

8. Potrdil je nove normative v oddelku B 6 in na skladišču žaganega lesa — sortirnica.

9. Prošnji Braneta Urha in Andreja Trojarja je odstopil v rešitev DS DO.

Delavski svet DSSS (13. 9. 1983)

1. Sprejel je sklep o razpisu referendumu za sprejem spremembe statuta DSSS (59. člen)

2. Pregledal je pripombe na razpisne pogoje, ki so bile dane v javni obravnavi in po razpravi sprejel naslednje sklepe:

— s predlaganimi spremembami in dopolnitvami je sprejel razpisne pogoje,

· potrdil je pripravniško prakso za

· II. st. zaht. poklica — 3 mesece

· III. st. zaht. poklica — 4 mesece

· IV—st. zaht. poklica — 5 mesecev

— potrdil je dosedanje kvalifikacije, dosežene po starih sistemih izobraževanja:

· interna polkvalifikacija PK, II. st. zaht. poklica

· poklic z izobraževanjem do 18 mesecev, II. st. zaht. poklica

· poklic z izobraževanjem do 2 let, III. st. zaht. poklica

· poklic z izobraževanjem do 3 let, IV. st. zaht. poklica

· dvoletna administrativna šola, IV. st. zaht. poklica

· delovodska ali visokokvalificirani VK, V. st. zaht. poklica

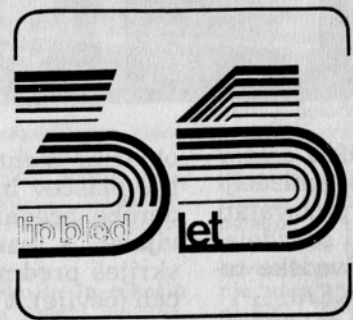
3. Za delegata v KK SZDL Bled je imenoval Stan-ka Slivnika.

4. V komisijo za standardizacijo in kakovost v odboru za napredek dela in poslovanja pri Gospodarski zbornici Slovenije je bil imenovan Edvard Prevc.

5. Obravnaval je vprašanje nagrajevanja trgovskih predstavnikov v obdobju marec — avgust 1983 in sprejel naslednja sklepa:

— strinja se, da so trgovski predstavniki nagrajevani po istih merilih kot ostali v DSSS — toliko časa, dokler ne bo možno postaviti realnega plana prodaje,

— potrjuje, da se trgovskim predstavnikom izplača razlika med izplačanim % ter % stimulacije v DSSS za obdobje marec — avgust 1983.

Skupna disciplinska komisija je izrekla naslednje ukrepe:

V TO TOMAŽ GODEC BOH. BISTRICA

Pogojno prenehanje delovnega razmerja

— Zalokar Pavel (pogojno za 6 mesecev)

— Medja Marko (pogojno za 6 mesecev)

— Repaš Ištvan (pogojno za 1 leto)

Javni opomin

— Čajič Šaban

— Mencinger Janez

— Smukavec Darko

V TO REČICA

Pogojno prenehanje delovnega razmerja

— Hadžič Ibrahim (pogojno za 6 mesecev)

— Zajc Jože (pogojno za 6 mesecev)

— Trojar Milena (pogojno za 6 mesecev)

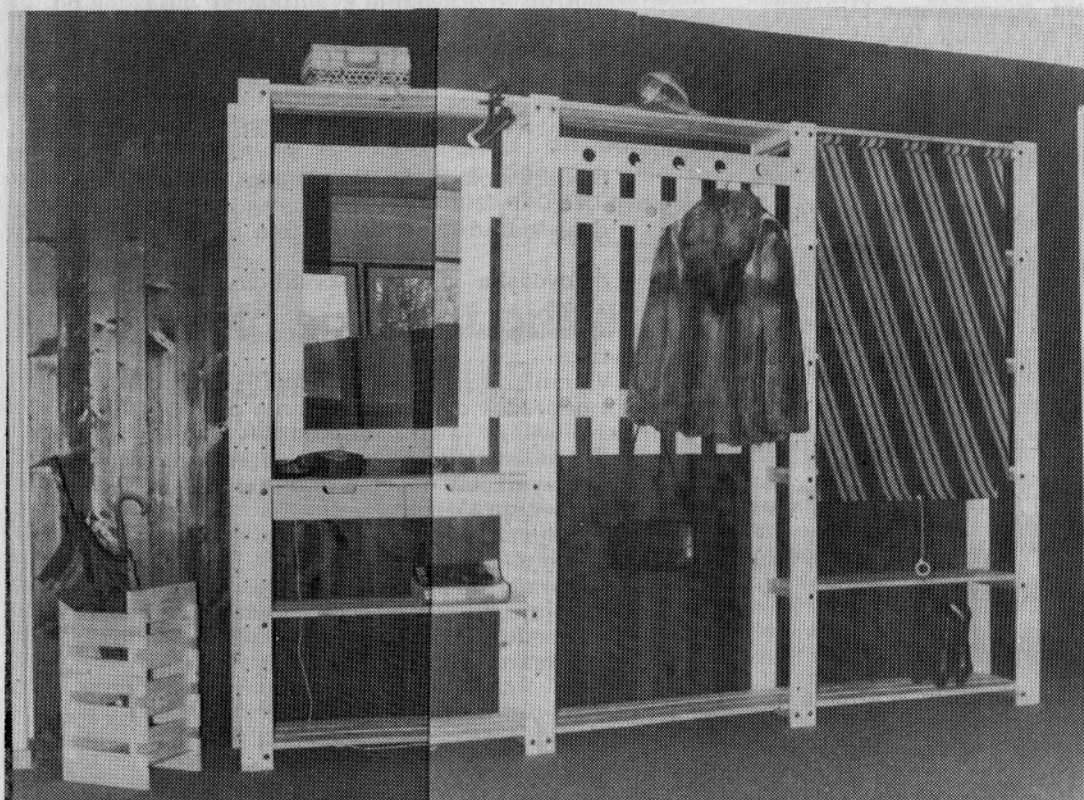
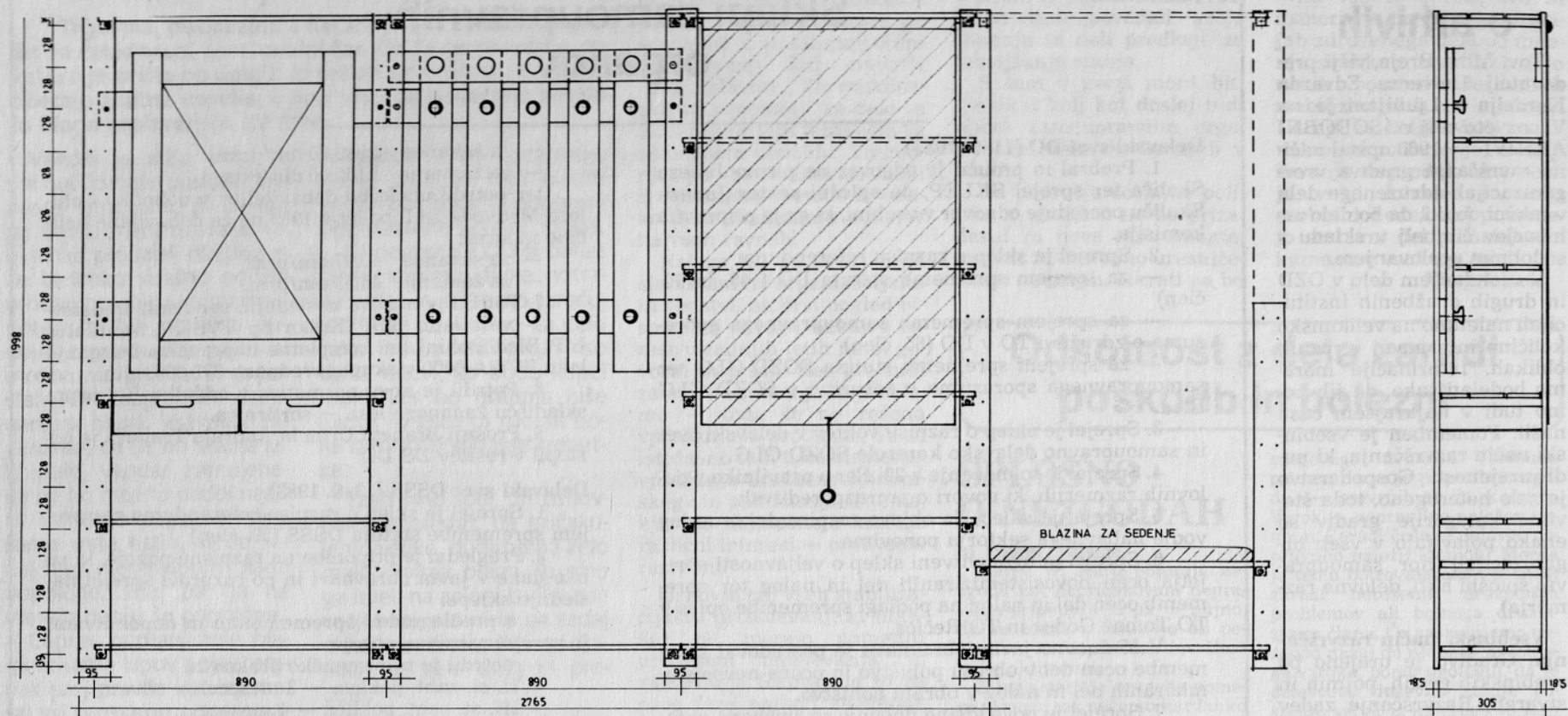
V TO PODNART

Javni opomin

— Lušina Rudi

— Golič Rada

Predlog za razširitev programa sestavljivih regalov POLI

Konec leta 1982 smo v naši temeljni organizaciji Podnart začeli proizvajati regale POLI, ki so izdelani po načrtih švedske trgovske firme IKEA.

Regal POLI je uporaben v glavnem za shrambo, kletne prostore, veže, za shranjevanje vseh vrst ozimnic in orodja. Trenutno je proizvodni program namenjen za tuje tržišče, čeprav je za domači trg tudi zelo interesanten.

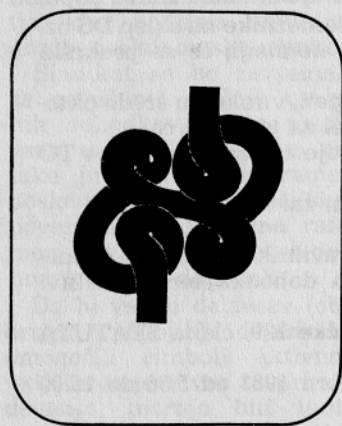
Zaradi večnamenske možnosti tega sestavljivega regala POLI objavljam koristen predlog, ki je sprejemljiv za razširitev našega obstoječega proizvodnega programa v TO Podnart. Na risbi in fotografiji je prikazan predlog sestavljivega regala POLI, namenjenega za opremo predsobe. Elementi so vzeti že iz obstoječega proizvodnega programa v TO Podnart. Dodatek je le ogledalo v

okvirju, stena za obešanje plaščev in druge garderobe, predal in samonavijalec, s katerim lahko skriješ predmete na policah (čevlje). Vsi ti dodatni elementi pa se dimenzijsko skladajo z obstoječimi proizvodnimi elementi.

Prikazani so osnovni sestavi, katere pa lahko dopolnimo po dolžini še z dodatnimi policami ali polico, na kateri je položena blazina za sedenje, odvisno od velikosti predsobe. Na fotografiji so prikazane vse funkcije, ki jih nosi sestavljivi regal POLI za predsobo. S tem bi dosegli povečanje funkcionalnosti izdelka, ki ima zato tudi večjo uporabnost in konkurenčnost na domačem in tujem trgu.

Elementi so mehansko enako obdelani, štistransko skobljani s posnetimi robovi. Ker se se-

stavljivi regal POLI za predsobo oblikovno vklaplja s sodobno opremo, bi bilo potrebno le dodatno brušenje in površinska obdelava. Lahko pa povr-

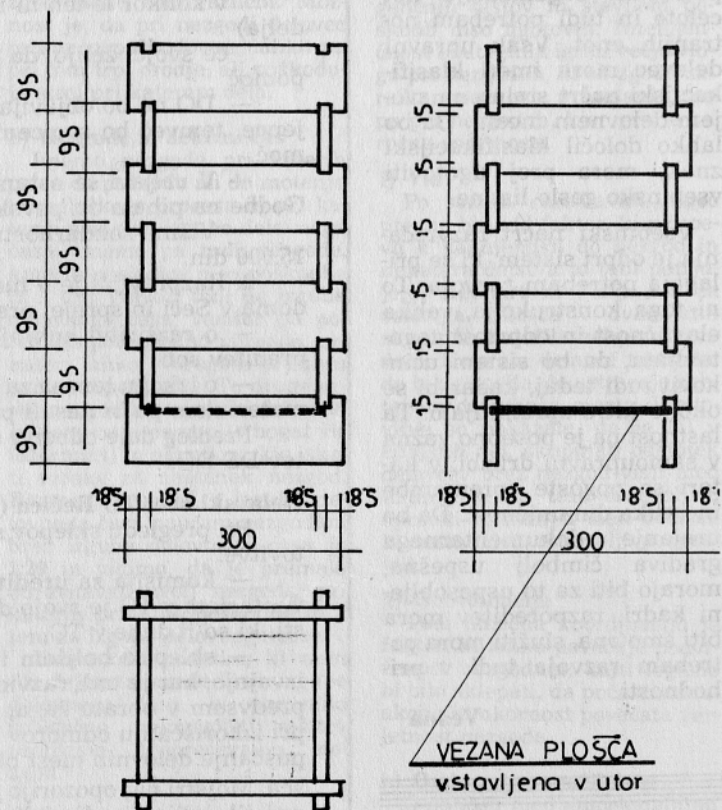

šinsko obdelavo prepustimo tudi kupcu, da po lastni želji le-to barvno uskladi prostoru — pred sobi.

Ana Šifrer

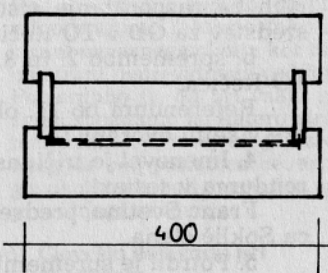
Predlog za izkoristek odpadnega lesa

Na fotografijah in risbah je dodatno še prikazano, v katere namene je možno uporabiti odpadni les, ki ostaja pri obžagovanju na dimenzije. To so odpadni elementi dimenzije od 89 cm dolžine navzdol.

Stojalo za dežnike

Deščice se vstavljajo ena v drugo v poljubno višino. V spodnjo se v utor vstavi vezana plošča, da dobimo dno. Na tega položimo nekoliko ukrivljeno pločevino za odtekanje dežnikov. Pri tej vezavi ne potrebujemo ne vijakov ne lepila.

Stojalo za časopise in revije

Uporabno je lahko tudi kot okrasni element za rože.

Odsotnost z dela zaradi poškodb in bolezni

(Nadaljevanje z 2. strani)
in uspešnostjo v nalogi, ki je zahtevala slušno budnost. Na splošno so osebe intravertirane skupine dosegle dosti boljše rezultate kot skupina ekstravertiranih oseb. To bi lahko pomenilo, da bi pri delih, ki zahtevajo veliko budnost, intravertirani imeli verjetno manj nezgod kot pa ekstravertirani.

i) Utrujenost

Kritična točka, pri kateri postane utrujenost za posameznika nevarna determinanta, še ni dognana, vendar lahko z dokajšnjo gotovostjo rečemo, da izredna utrujenost vodi k pogostejšim nezgodam. Vernon, ki je raziskoval problem utrujenosti in število nezgod, je ugotovil, da se je nezgodnost med delavkami v neki tovarni granat zmanjšala za šestdeset odstotkov, ko je tovarna prešla z 12-urnega na 10-urni delavnik.

Vendar pa moramo biti pazljivi, kajti delovna storilnost oziroma tempo proizvodnje se danes zelo povečuje in nezgodnost, ki bi jo pripisovali utrujenosti bi

bila lahko tudi posledica tendence po spregledovanju napak.

Pri službi za javno zdravje Združenih držav so naredili analizo, da bi ločili ta dva faktorja. Učinek proizvodnje je ostal vsekozi enak. Postopek je bil v tem, da so v dani delovni periodi delili nezgodni indeks z indeksom storilnosti ali z drugimi besedami, dobili so število nezgod na enoto proizvoda. Rezultati so pokazali, da v prvih urah delovnega dne indeks nezgod narašča in upada vzporedno s storilnostjo. Vendar se ta odnos proti koncu delovnega dne prekine. Tu ostane nezgodnost, v primerjavi s storilnostjo, na dokaj visoki ravni. Iz primera te analize lahko vidimo, kako pomemben je faktor utrujenosti.

j) Delovne izkušnje

Razne ugotovitve raziskav s tega področja kažejo, da je delovna neizkušenost faktor, ki pospešuje nezgode. Na primeru študije Farmersa in Chambersa, ki govori o odnosu med delovnim izkustvom in nezgodnostjo, se lahko v to verimemo.

Stalež	Nezgodnost (odstotek od celote)	%
Manj kot 1 mesec	181	33
1 – 3 mesece	127	27
3 – 8 mesecev	87	17
8 – 12 mesecev	62	12
1 – 5 let	57	11

Ker je delovno izkustvo povezano z nezgodami, moramo posebno paziti na to, da bodo vsi na novo sprejeti delavci imeli ustrezen pouk o varstvu pri delu.

k) Tveganje

Današnje raziskave gredo vse bolj v smeri, ko obravnavajo tveganje kot osnovni človeški faktor pri povzročanju nezgod. Tve-

ganje definiramo kot vedenjsko potezo posameznika, ki se spušča v takšno delo, za katero je značilna specifična verjetnost neuspeha.

Vemo, da posamezniki različno reagirajo v situacijah, ko se pokaže možnost tveganja. Rockwell, ki je analiziral ta pojav v industrijski klimi, je ugotovil, da se je skupina z visokim tveganjem bolj izpostavljala indu-

strijskim nezgodam, da je bila manj večja in je kazala bolj spremenljivo dejavnost pri delu kot skupina z nizkim tveganjem.

I. Osnovna strategija za preprečevanje nezgod zahteva:

1. Vzročno analizo nezgod

Pri analizi nezgod se ne smejo sprijazniti zgolj z ugotovitvijo, da je neka nezgoda posledica zaskrbljenosti ali pomanjkljive pozornosti. Strategija zahteva, da ljudi pri delu opazujemo ter s pomočjo teh opazovanj ugotovimo nevarno ravnanje in nevarne okoliščine.

2. Razločevanje med samimi nezgodami in njihovimi posledicami

Če nezgodo definiramo kot »dejanje«, pri katerem se nekdo poškoduje, nam to otežkoča vzročno analizo, če je že ne onemogoča. Čakati na poškodbe, preden se lotimo vzročne analize, je zelo slaba politika.

3. Odpraviti nevarno okolje

Če ugotovimo, da neki faktor v delovnem okolju vodi do nezgod, je treba ustrezno ukrepati, da ga odpravimo, lahko je to nošenje zaščitne opreme ali ustrezno zaščitenje določenih delov stroja in njih vzdrževanje.

4. Odpraviti nevarno ravnanje

Če na podlagi analize ugotovimo kot vzrok nezgode nevarno ravnanje, je potrebno ukreniti vse za odpravo tega faktorja. Pa naj bo to na podlagi učenja za varno delo ali pa je treba delavca premestiti, če s pomočjo učenja tega faktorja ni bilo možno odstraniti.

Rakuš
(se nadaljuje)

Osnovna navodila za uporabo gasilnih ročnih aparatov

Nekaj o gorenju:

Da se gorenje sploh začne, so potrebni trije pogoji:

1. Gorljiva snov — ki je v trdem, tekočem ali plinastem stanju,
2. Prisotnost kisika — ki je potreben za gorenje in
3. Toplota — toplotna energija, ki je potrebna, da nastane vžig.

Požare pa razvrščamo glede na vrsto gorljivih snovi:

a) **Požari trdih goriv:** lesa, premoga, lesonita, plutovine, tekstila, volne, celuloida, papirja, plastičnih mas, gume, sena, slame itd.

b) **Požari tekočin in tekočih snovi:** alkohola, špirita, bencina, nafte, olja, nitro lakov, etra, razredčila, katranskih olj, smole, raznih masti, voska itd.

c) **Požari gorljivih plinov:** butana, propana, acetilena, mastni plin itd.

d) **Požari lahkih kovin:** aluminija, magnezija, titana, fermita itd.

e) **Požari električnih naprav in instalacij:** elektromotorjev, električnih kablov, električnih stikal, transformatorjev, generatorjev itd.

Požare skupine a) — običajno in najbolj učinkovito gasimo z vodo, ker z vodo ohlajamo tudi žar. Trda goriva zgorevajo z žarom in plamenom. Pri teh požarih so neučinkoviti gasilni aparati na suho gašenje, kot so prah (»S«) in ogljikova kislina (CO₂).

S takimi gasilnimi sredstvi zadušimo samo plamen, žarenje pa ostane in se gorljiva snov ponovno vname.

Požare skupine b) — gorenje tekočin se prične šele tedaj, ko se tekočina segreje in prične hlapeti, nato se hlapi segrejejo do vnetišča in se vnamejo. Hlapi

tekočin, pomešani z zrakom v določenem razmerju lahko tudi eksplodirajo. Za gašenje teh snovi so najbolj primerni in učinkoviti gasilni aparati na prah. Z aparatom na prah odvezamo kisik, oziroma prekinemo dostop kisika in onemogočimo gorenje.

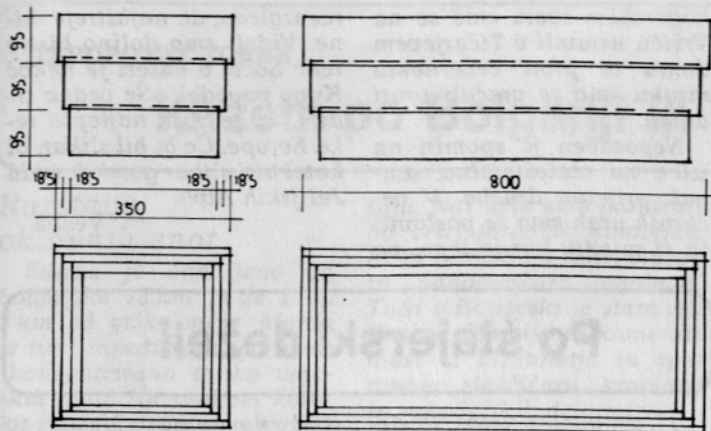
Požari skupine c) — gorljivi plini v določenem razmerju pomešani z zrakom ustvarjajo pogoje za eksplozijo. Tako zmes plina in zraka se lahko hitro vname ob nastanku iskre, kar pomeni, da nastane eksplozija. Za te vrste požarov je najučinkovitejši gasilni aparat za gašenje, napolnjen z ogljikovo kislino (CO₂). Te požare uspešno gasimo tudi z gasilnimi aparati na prah — S.

Požari skupine d) — vnetljive kovine gorijo z visokim sijajem in z bleščecim plamenom. Požari lahkih kovin oddajajo visoko toploto in dotik z vodo bi povzročil pokalno eksplozijo.

Požare lahkih kovin smemo gasiti samo s suhimi gasilnimi sredstvi, kot so pesek, zemlja ali posebne vrste gasilnih praškov.

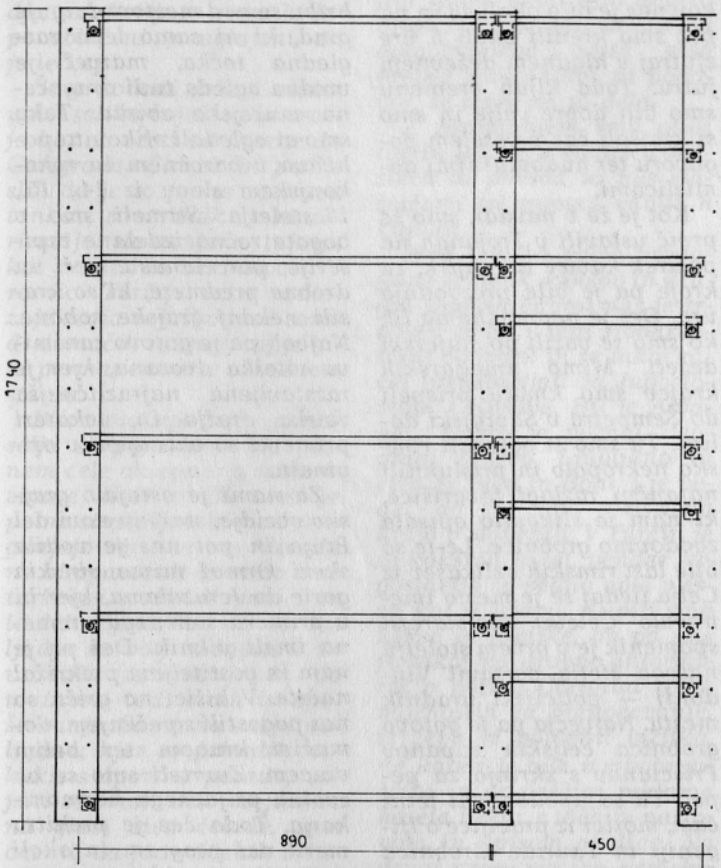
Požari skupine e) — Ti požari nastanejo ob električni energiji. Vzroki so različni (odvisno kaj gori: električna instalacija oz. električni agregati). Pri gašenju najprej izklopimo električno energijo. Požare gasimo z gasilnimi sredstvi, ki niso prevodniki električne energije, to je z ogljikovo kislino (CO₂) in prahom »S«. Gašenje pod napetostjo zahteva posebno ravnanje! Pri gašenju moramo biti vedno oprezní, da nas plamen ne oplazi, torej požar gasimo vedno v smeri vetra. Med gašenjem lahko nastanejo še druge nevarnosti, kot so:

(Nadaljevanje na 6. strani)

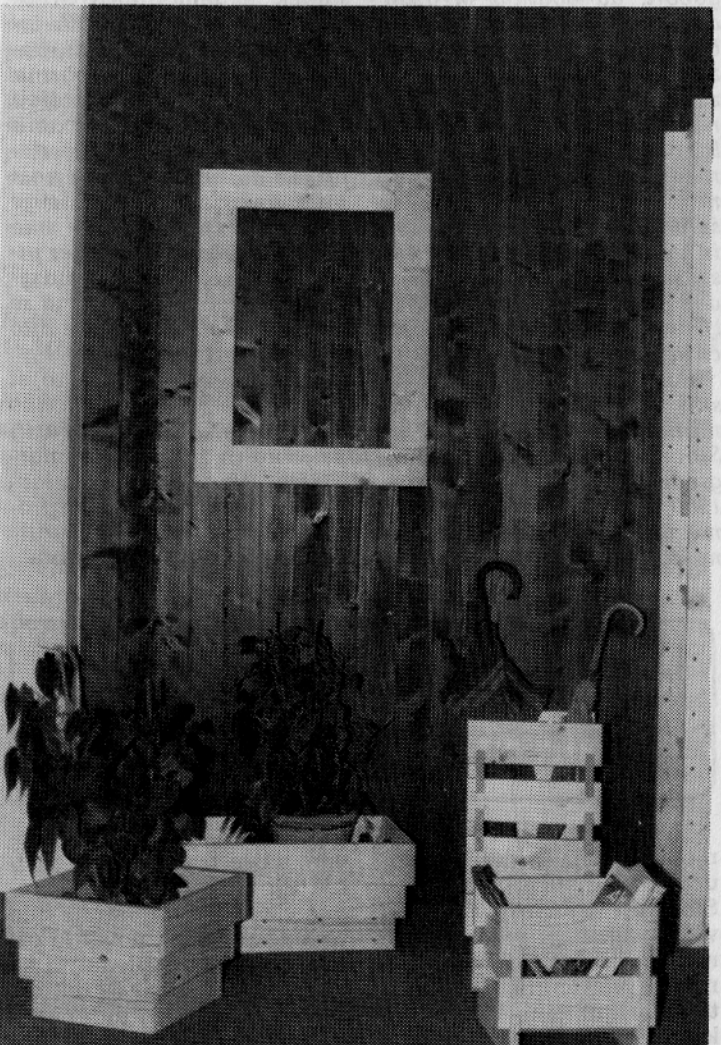
Korita za rože

Stranice so ena v drugo samo s sponkami pritrjene skupaj (kvadratne ali pravokotne oblike). Izdelek bi lahko uporabili tudi v otroških vrtcih za shranjevanje drobnih predmetov — igračk.

Regal POLI s krajšimi policami

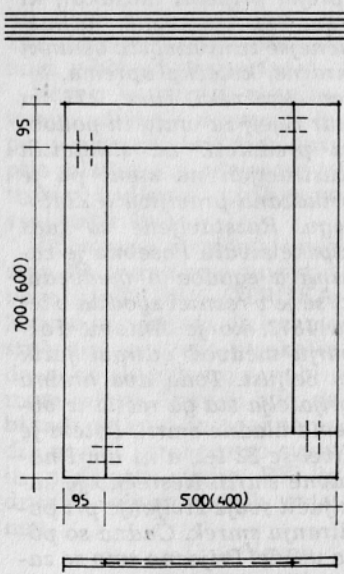
Za zapolnitev predsobe, manjše površine lahko vključimo v obstoječi regal POLI (krajše police).

Ana Šifrer

Okvir za ogledalo, gobelin, sliko (grafika)

Sestava je enostavna — možnično in lepljeno. Ogledalo se lepo vklaplja v predsobe, obešeno nad komodo.

Osnovna navodila za uporabo gasilnih ročnih aparatov

(Nadaljevanje s 5. strani)

dotik z električno, pojavi strupenih plinov, eksplozije, zadušljivih dimi, opekline itd.

Navodila za uporabo ročnih gasilnih aparatov:

Kako uporabimo gasilni aparat za gašenje začetnih požarov? Gasilni aparat na prah S-6 in S-9 kg se razlikujeta samo po vsebini polnjenja. H gašenju z gasilnim aparatom »S« pristopimo takole:

I. Aparat snamemo z mesta, kjer se nahaja. Aparat nesemo v bližino požara, nato dvignemo ročnik iz njegovega ležišča.

II. Izvlečemo varovalko tako, da jo natakemo na sredinec in potegnemo naravnost od aparata.

III. Nato močno pritisnemo na ročico za aktiviranje in ročico popustimo, tedaj se zasliši šum v aparatu. Takoj se pripravimo za gašenje, in sicer tako, da se približamo požaru od 1,5 do 2 m.

IV. In nato pritisnemo na ročico ročnika, curek usmerimo v požar malo iznad goreče površine 15 do 20 cm. Ročnik gibljemo levo in desno hitro ter tako gasimo.

Tehnični podatki gasilnih aparatov »S«

Aparat »S«	6 kg	9 kg
čas delovanja v sekundah	12	18
domet curka v metrih	3-4	3-4
gasimo prostornino v m ³	6	9
gasimo površino v m ²	1,5	2,25

Področje delovanja od -20° C do +60° C

Aparat za gašenje z ogljikovo kislino - CO₂

Aparata se razlikujeta samo po ventilih za aktiviranje.

Aparat se aktivira tako, da pritisnemo sifonski ventil, ročnik gibljemo hitro levo in desno. Gasilni aparati CO₂ so namenjeni prvenstveno za gašenje začetnih požarov, električnih naprav nizke in visoke napetosti.

Tehnični podatki gasilnih aparatov CO₂

Aparat CO ₂	3 kg	5 kg
Čas delovanja v sekundah	15	20
Domet curka v metrih	2-3	2-3
Gasimo prostornino v m ³	1,5-3	2-5
Gasimo površino v m ²	0,3	0,5

Zaključek

— Vedno moramo misliti na to ali smo usposobljeni za rokovanje z gasilnimi aparati v primeru požara!

— Na vseh mestih, kjer delamo in prebivamo, moramo biti vedno pozorni na to ali so gasilni aparati pregledani in so le-ta na svojih mestih.

— Kontrolirajmo ali je varovalka na gasilnem aparatu zaplombirana. V tem primeru je aparat brezhiben in v primeru potrebe ga lahko uporabljamo, če smo usposobljeni!

sti. Za gašenje telefonskih, radijskih in televizijskih naprav, zdravil, prehrabnih proizvodov, vrednostnih papirjev itd.

Aparat je napolnjen s tekočim ogljikovim dioksidom. Pri aktiviranju izhaja CO₂ skozi ročnik v obliki plina, nekaj pa tudi v obliki snega, ki doseže minus 79° C. Plin CO₂ je težji od zraka, zato požar učinkovito zadušimo.

— Vsak gasilni aparat je opremljen z nalepkami, na njej pa je opisana uporaba in kaj z aparatom lahko gasimo!

— Navodila iz nalepke obvladajmo, preden bi gasilni aparat potrebovali!

— Po vsaki uporabi ali ugotovljeni pomanjkljivosti gasilnega aparata je treba obvestiti gasilsko službo ali pa aparat dostaviti gasilnemu servisu!

— Naj ne bo hiše brez gasilnih ročnih aparatov!

Zajc Jože

tesko Pasico pri Novakih v prvo barako. Dohod po vodi in ob potoku je bil najzanesljivejša in zlata vredna zamisel. Barake so rasle, partizani pa so ves material prenosili po težko dostopnem terenu na ramenih. V nekaj mesecih je soteska postala trdnjava, vse naravne votline so bile izkoriščene. Dobro so poskrbeli za varnost in obrambo pred napadalci. Potrebe pa so narekovala, da so zgradili nove barake, skladišče, röntgen, kuhinjo, sobe za zdravstveno osebje, operacijsko barako ter vrsto potrebnih objektov. Za primer, ko so se skupaj z ranjenci morali umakniti, so uporabljali skalnato votlino nad sotesko.

Bolnišnica Franja je bila večkrat napadena. V aprilu 1944 leta so bili časi težke preizkušnje. Zaradi varnosti so bolnišnico zapustili ranjenci pa tudi osebje. Toda vrnilo so se nazaj v izpraznjene barake in bolnišnica je ponovno pričela delovati.

V bolnici so hkrati lahko zdravili 108 ranjencev, vsega skupaj pa se je zdravilo več kot 500 težko ranjenih partizanov. V skruti soteski so si trpljenje krajšali tudi s smehom in pesmijo, saj je bila pri zdravljenju več kot potrebna. Tu so imeli tudi prednost pred drugimi partizanskimi bolnicami: v Franji so lahko glasno govorili, saj se je glas izgubil med skalami. Bolnišnica je še danes dovolj dobro ohranjena in je neuničljiva priča, kako so se zdravstveni delavci borili v težkih pogojih, v vlagi in mrazu in prispevali velik delež za osvoboditev naše dežele. Po ogledu filma o partizanski bolnišnici smo se napotili dalje po čudoviti dolini reke Soče. Obiskali smo zelo zanimivo grobnico — kostnico italijanskih vojakov nad Kobaridom, kjer so vklesana imena 7014 padlih vojakov v spominske plošče. V sredi se dviguje cerkev z zelo lepimi freskami okrašena.

Pred Bovcem smo odkrili prijazno gostišče Žvikar v vasi Plužna. V vročem opoldanskem soncu smo sedli za mize, se odžejali in dobro najedli. Dobro razpoloženi in veseli smo se napotili dalje po dolini Soče in prispeli v Trento. V muzeju nas je sprejel prijazen možakar, ki nam je razkazal najrazličnejše zanimivosti: ostanki sirarne, kmečka oprema, leseni krožniki, žlice, 271 let star rigelj za vrata in podobni predmeti. Na slikovitih ilustracijah na steni pa je prikazana pravljica o Zlatorogu. Razstavljene so tudi alpske živali. Posebno je zanimiva zgodba o medvedu, ki se je v resnici zgodila v letu 1872, ko je Antonu Tožbarju medved odtrgal jezik in čeljust. Toda dva hrabra prijatelja sta ga rešila iz objema hladne smrti. Potem je živel še 22 let, a ni umrl naravne smrti. Nesrečno je zaključil svoje življenje pri podiranju smrek. Čudna so póta usode! Prijazno smo se zahvalili možakarju za preprosto in natančno pripoved o zgodovini pod triglavskim pogorjem in z novimi spoznanji ter prijetnimi vtisi nadaljevali pot po cesti, ki se je naglo vzpenjala navkreber in so v globini ostajale kočice, z vseh strani so nas obdajali vršaci. V viso-

kogorskem svetu smo se na Vršču ustavili v Tičarjevem domu in proti večernemu mraku smo se vračali proti domu.

Nepozaben je spomin na izlet, na maloštevilno, ampak prijetno družbo. V večernih urah smo se poslovili in si mislili: kar je lepo, pa

res izgleda, da najhitreje mine. Videli smo dolino bistre reke Soče, o kateri je nekoč Kugy povedal: »Še vedno trdim, da je Soča najlepša reka Evrope. Če bi bil slikar, bi hotel biti slikar gorskih vodá Julijskih Alp!«

Vesna

Po štajerski deželi

17. septembra letos so delavci OOS iz temeljne organizacije Rečica organizirali poleg trodnevnega izleta na Kornate tudi 1-dnevni izlet na Štajersko. Potovanje so organizirali v sodelovanju z agencijo Globtour. Izletnikov nas je bilo okoli 40 in na pot smo krenili okoli 6. ure zjutraj v hladnem deževnem jutru. Toda kljub vremenu smo bili dobre volje in smo si krajšali čas v veselem pogovoru ter hudomušnimi domislicami.

Kot je že v navadi, smo se prvič ustavili v Trojanah na požirek kavice ali zajtrk, za krove pa je bila prezgodnja ura. Dež je neprenehoma lil, ko smo se vozili po štajerski deželi. Mimo hmeljarskih krajev smo kmalu prispeli do Šempetra v Savinjski dolini. Tu smo si ogledali rimsko nekropolo in prislunhili natančni razlagi tovarišice, ki nam je slikovito opisala zgodovino grobnice. Le-te so bile last rimskih velikašev iz Celja (tedaj se je mesto imenovalo Celeia). Najstarejši spomenik je v prvem stoletju našega štetja postavil Vindonij — policijski uradnik mesta. Največja pa je gotovo grobnica celjskih županov Priscianov s skrinjo za pepel. Tu so upodobljeni letni časi, motivi iz pravljice o Ifigeniji in Tauridi. Grobnica Ennijev predstavlja očeta, mater ter hčer in sina, krasijo pa jo reliefi Evrope na biku. Na ostrejšu je upodobljena Meduzina glava. Legenda govori, da boginja Meduza čuva mir pokojnikov in kdor bi motil tišino v njihovem zadnjem domu, bi ga Meduza takoj spremenila v kamen. Revni meščani in ostali so imeli tudi slabše grobnice in sicer preproste kamne s pokrovi. Pravijo, da se še veliko vrednih predmetov in zgodovinskih dragocenosti skriva pod naseljem, vendar arheologi ne morejo dalje odkrivati zaradi finančnih težav.

Poslovili smo se od rimskih grobišč in krenili dalje mimo Slovenskih Konjic in Slovenske Bistrice. Mimogrede smo prispeli v Ptuj, 1900 let staro zgodovinsko mesto, katero je tudi eno najstarejših naselij in

širši domovini. Mesto so ustanovili Kelti, v rimskem imperiju pa je bilo pomembno prometno križišče in utrdba. Ptuj slovi po odlični kulinariki in izvrstnih vinih ter znamenitih pustnih prireditvah »kurentovanje«. Na hribu se nad mestom dviguje grad, ki ni samo lepa razgledna točka, marveč je vredna ogleda tudi dragocena muzejska zbirka. Tako smo si ogledali slikovito pohištvo v baročnem in rokokonskem slogu iz 14., 15., 16. stoletja. Strmeli smo v bogate ročno izdelane tapisrije, porcelanaste peči in drobne predmete, ki so krasili nekdaj grajske sobane. Najbolj pa je gotovo zanimiva viteška dvorana, kjer je razstavljena najrazličnejša zbirka orožja in nekateri primerki so ohranjeni v originalu.

Za nami je ostajalo grajsko obzidje, stari in novi del Ptuja in pot nas je vodila skozi Ormož mimo vinskih goric do Jeruzalema, kjer bi v primeru sončnega vremena imeli piknik. Dež pa je nam in gostiteljem prekrizal načrte. V hišici na griču so nas pogostili s pečenjem, domačim kruhom ter belim vincem. Zavrteli smo se ob zvokih prijaznega harmonikarja. Toda čas je prehitro meril naš program in okoli polštirih popoldan smo se vračali proti domu. Ob šalah in veselem razporejenju sta minili dve urici do Celja, kjer pa smo imeli daljši postanek na sejmju obrti. Mnogo najrazličnejših ročnih izdelkov smo si ogledovali, posamezni obrtniki in obrtna združenja so tu razstavljali iz vse Slovenije. Opazili smo, da so tod gostinski delavci naduse uslužni, k naši mizi so pristopili kar štirje natakariji in kaj hitro smo dobili zaželeno jedačo ter pijačo. Na sejmišču ni manjkalo žive muzike, pa smo se malo zavrteli in treba je bilo na pot proti Gorenjski.

Lahko rečemo, da smo si kljub deževni soboti veliko novega ogledali, se počutili prijetno in zahvala gre marljivim sindikalnim delavcem na Rečici, ki so pripravili zanimiv izlet po »toti« štajerski deželi. Vesna

Po dolini bistre Soče

Zadnja sobota v septembru je bila sončna in vreme takšno, kot si ga izletniki samo želijo. Ob 6.00 uri zjutraj smo se delavci DSSS zbrali pred upravno stavbo na Bledu in se z Alpetourjevimi avtobusom odpeljali proti Kranju. Kot smo načrtovali, smo se najprej ustavili v Cerknem. V gostišču smo pošteno zajtrkovali in malicali. Do muzeja NOB je bilo le nekaj korakov. Tam nas je sprejela prijazna vodička, ki nas je pričakovala, saj smo se že unaprej dogovorili za naš obisk. Vodila nas je po razstavni prostorih, ki so bili bogato opremljeni z različnimi dokumenti iz NOB. Veliko razstavnih predmetov so prispevali sami krajanje, učenci zgodovinskega krožka osnovne šole pa so marljivo zbirali in opremljali razne eksponate, ki izpričujejo revolucionarno delovanje ljudi v okolici Cerknega. Muzejska zbirka v pisnem in slikovnem gradivu opisuje razvoj partizanske sanitete na celem slovenskem območju. Vseh partizanskih bolnišnic je bilo 121 z 11.000 ranjenci in delovali so tajno, tako da jih je sovražnik odkril le 0,3%. Bolnišnice so delovale po načelu konspiracije, zanje so vedeli le najožji aktivisti OF ter zanes-

ljivi ljudje. Ranjence so vodili po vodi z zavezanimi očmi, varnost je bila zjamčena.

V prvih letih borbe ni bilo niti znanja pa tudi ne izkušenj, kam s partizanskimi ranjenci in kako jih zdraviti. Tako so prvi ranjenci našli zavetje po kmetijah in domovih zavednih krajanov. Na Dolenjskem so partizanski zdravstveni delavci uspešno izpolnjevali nalogo v Kočevskem Rogu. Na Kozjanskem so bili izredno težki pogoji zdravljenja in ranjence so skrivali po bunkerjih, svinjaki in hlevih, domačini pa so jih požrtvovalno in skrbno negovali. Na operativnem področju IX. korpusa na Primorskem jeseni 1943. leta je naraslo število ranjencev. Ustanovljeni sta bili dve partizanski bolnici SVPB Franja (imenovali so jo po dr. Franji Bojc) in SVPB Pavla na robu Trnovskega gozda. Oba bloka bolnic sta zaslovela po svojevrstnem sistemu gradnje in odlični notranji ureditvi. Dr. Viktor Volčjak je bil prvi načelnik sanitetnega odseka IX. korpusa, ustanovitelj bolnice 31. divizije — kasneje imenovane bolnice Franje.

V decembru 1943. leta so prenesli prve ranjence v so-

Teniška igrišča — velika pridobitev Bleda

Bled, ki se sicer uvršča med največja in tudi najbolj urejena turistična središča v Sloveniji in Jugoslaviji je bil vse do letošnje sezone eden redkih krajev, ki ni mogel nuditi svojim gostom danes tako priljubljene rekreacije kot je teniška igra. Vzrok je v tem, da ni bilo igrišč. Hotelsko turistično podjetje

Bled je še pravočasno ugotovilo, da je treba takšna igrišča zgraditi — in jih je zgradilo v Zaki. V avgustu je bilo tudi že prvo tekmovanje oz. turnir za pokal Bleda, ki se ga je udeležilo kar 52 tekmovalcev, med njimi tudi nekaj tujecev. Pokal je osvojil Kranjčan Starman.

Križem po Bolgariji in Turčiji

Razstava oklopnih enot

Edirne je oddaljeno od bolgarske 18 km in le 2 do 3 km od grške meje. Morda je tudi zaradi tega tod okoli skoncentrirano toliko vojaških enot. Na vsakem koraku smo se srečevali z vojaki in vojaškimi policaji v značilnih belih čeladah, v oljno zelenih zmečkanih uniformah. Medtem ko navadni vojaki ne kažejo posebno borbenega vtisa in se takoj vidi, da so sila preprosti ljudje, so oficirji in aviatiki lepo oblečeni in uglajeni, da je le kaj.

Še v nobeni državi nisem videl toliko vojaštva in orožja kot ob cesti od Edirne do Carigrada. Človek bi pomislil, da je to javna razstava tankov, samohodk in motorizacije, namenjena tujcem kot turistična zanimivost. V resnici Turčija tako razkazuje svojo vojaško moč zaradi domačih razmer, saj je bila permanentno v obsednem stanju.

Blizu vsakega večjega naselja so poravnane na planem cele oklepne in motorizirane divizije. Ob cesti je polno stražarjev, ki sicer priganjajo voznike naj hite, da ne bi opazovali to silno moč turškega orožja. V resnici pa le žele opozoriti, da bi bili ljudje še bolj radovedni in vzbuditi zanimanje in po možnosti tudi strah in spoštovanje. Samo na enem poligonu, kjer so priredili nekakšno športno parado, vojaki so imeli bele majice in na glavi sive čelade, sem ocenil, da je zvrščenih v štirih vrstah najmanj 200 oklopnih vozil — tankov in samohodk.

Čim dalj smo se vozili po gričevnati pokrajini proti Marmornemu morju, bolj smo bili prepričani, da je vojaščina še najbolj cenjen poklic in nemara tudi najbolj donosen v Turčiji. Nato pakt je tej nerazviti deželi najbrž prinesel vsaj nekaj koristi predvsem pri zaposlovanju ogromnih rezerv brezposelnih.

Turistična posredovalnica v slaščičarni

V mestecu Babeski, 50 km jugovzhodno od Jedren, smo se ustavili sredi živahnega

trga. Naš avto smo parkirali ob vrsti fordovih kombijev, ki tu opravljajo taksi službo in nadomeščajo avtobuse. Tudi v Babaeski je stara Ali Paševa džamija in kameniti most iz 17. stoletja in spet mnogo slaščičarn, kramarij in rokodelskih delavnic.

Zanemarjeni kmetje z oslički in tovornimi konjiči se brezskrbno prerivajo v živahnem avtomobilskem prometu, po pločnikih in cestah drugi čepijo pred lokali in zaspano zrejo predse, kot da jim je vse okoli njih deveta briga. Očitno sestradani od dolgotrajnega posta niso preveč razpoloženi za pogovor, še manj pa za delo.

Z zanimanjem smo obšli trg in lokale v središču mesteca in povsod so nas slaščičarji in trgovci vabili h kupčiji.

Pred izložbo večje prodajalne semenk, keksov in drugih sladkih dobrot nas je trgovec 40 let v lepi srbohrvaščini ogovoril in se takoj začel predstavljati za Jugoslavana s Kosova. Bil je Albanc. Dobro je poznal Beograd, Zagreb, Ljubljano in celo za Bled in Bohinj je vedel, da sta lepa turistična kraja v Sloveniji. V Turčiji je že kakšnih 15 let, vendar Jugoslavijo še vedno nosi v srcu kot je izjavil. Kupili smo kekse in lešnike, on pa nas je takoj na drobno informiral o poti v Carigrad ter o možnostih za prenočevanje. Iz žepa je potegnil vizitko, na kateri je bila v srbohrvaščini in angleščini reklama hotela Balin, s točnim naslovom in opisom okolice. Na drugi strani vizitke, pod skico ulic in položaja hotela, se je podpisal z Ramasani in nam naročil, da povemo hotelirju, da nas je on poslal. Prepričeval nas je, da je to dober in cenen hotel in da mu lahko pljunemo v oči, ko se vrnemo, če ne bomo zadovoljni.

Obljubili smo mu, da bomo obiskali, na njegovo priporočilo, njegovega prijatelja hotelirja in če nam bo všeč, tudi ostali pri njem. Prisrčno smo se poslovili in si želeli, da ga ne bi ob povratku opljuvali. Spraševali smo se kakšno provizijo dobi takšen hotelski posrednik in ugibali kaj nam je priporočil v Carigradu. Toda do tja smo imeli še več kot 200 km

ali najmanj 3 ure časa za premislek.

Cesta se je enakomerno dvigala in spuščala po valovitih gričih sredi brezkončnih golih polj in pašnikov, vse do nizkih travnatih obal Marmornega morja. To je siva neprijazna vodena gmošta, ki se v ničemer ne more primerjati z našim Jadranom.

Redka turistična naselja in obmorski hoteli so zapuščeni samevali. Mislim, da tudi poleti ne bi mogli navdušiti nekoga, ki se je že navžil udobja in lepote arhitekture naših obmorskih mest in turističnih objektov.

Istanbul — prometni labirint

Cesta v Istanbul vodi dobrih 80 km ob sami obali Marmornega morja, skozi pristanišče Silivri, preko širokega zaliva pri Bujukdžekmedu in se šele 13 km pred Istanbulom vzpne v gričevnato notranjost celine.

Nadaljevanje

Teden otroka

Čas od 2.—5. oktobra je posvečen otrokom vsega sveta. Geslo o pomoči otrokom trka na našo vest, govori o strašni nadlogi — lakoti, ki uničuje in ugaša življenja otročičev po vseh krajih revnejšega dela sveta.

Kaj pa naši otroci? Vsega imajo dovolj, večkrat celo preveč. Kar razvadili smo jih, da samega kruha niti ne marajo. Opažamo, da jedo premalo vitaminsko hrano. Ugotovljeno je, da sploh jemo preveč kalorično hrano, zato je tudi že debelost razširjena med otroki. Prevelika debelost ustvarja psihično-čustvene muke, zaradi tega se širijo obolenja srca, ožilja in druge bolezni. Moramo si priznati, da zase in za našo mladino premalo poskrbimo. Ne gibamo se dovolj po svežem zraku. S športom in rekreacijo je treba začeti že v rani mladosti. Otroku moramo privzgajati važne gibalne sposobnosti: urnost, gibčnost in spretnost.

Veselo in zdravo razgibanje, uživanje naravnih lepot v prijateljski družbi krepijo mladini čut za naravo in trezno življenje, utrdijo se vezi tovarštva.

Žalostno, a resnično je dejstvo, da zremo brez zavesti v besedici TEDEN OTROKA. Niti ne pomislimo, da imamo srečnega in sitega otroka in da se ne ukvarjamo s problemom lakote. Prav bi bilo, da bi tudi mi kdaj pa kdaj ponudili pomoč otrokom po svetu in podpirali akcije RK in drugih solidarnostnih ustanov.

Vesna

Glavni in odgovorni urednik: Peter Debelak, tehnični urednik: Nada Frelj, člani: Franc Mencinger, Janez Stare, Andrej Trojar, Branko Urh, Anton Noč, Franc Globočnik, Miro Kelbl in Ciril Kraigher.

Vesna

V slovo

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustila naša dolgoletna sodelavka **ROZKA POLAK**. Od nje smo se poslovili dne 3. septembra 1983 na gorjanskem pokopališču.

Tovarišica Rozka Polak se je zaposlila v naši delovni organizaciji že leta 1948. Z delom je pričela na takratni žagi Gorjana. V tem času so bili delovni pogoji izredno težki, še posebno za mlado dekle izredno naporni. Kljub temu je delo opravljala z vso zavzetostjo in odgovornostjo. Pri njej je bila vedno prisotna dobra volja. Po ukinitvi žage se je takoj, kakor še mnogo drugih usposobila za dela in naloge na obratu za proizvodnjo sredic in vrat. Ta dela je opravljala do zadnjega dne svojega življenja.

V svojem življenju je morala marsikaj potrpeti, več slabega kot dobrega. Že nekaj let jo je spremljala tudi bolezen, zaradi katere je postala invalid II. kategorije in delala s skrajšanim delovnim časom.

Poleg rednega dela je bila vseskozi tudi aktivna na področju gasilstva, sindikata in v organih upravljanja. Rozka je bila pridna in vestna delavka, za kar smo ji vsi člani kolektiva nadvse hvaležni. Ostala nam bo za vedno v lepem spominu.

ZAHVALE

Ob smrti drage mame

FRANČIŠKE KUNŠIČ

se iskreno zahvaljujemo sodelavcem za darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje in sočustvujete z nami.

hčerki Katarina in Matilda z družinama

Ob boleči izgubi našega dragega

VINKA POLJAKA

se iskreno zahvaljujemo kolektivu LIP Bled za izrečeno sožalje, za solidarnostno pomoč in namensko darovanje v korist Onkološkemu inštitutu namesto venca.

Sestra Milka in vsi sorodniki

Ob boleči izgubi naše drage mame

MARJETE PINTAR

se iskreno zahvaljujemo kolektivu LIP Bled za darovano cvetje; zahvala velja tudi moškemu pevskeemu zboru, ki je pokojno s pesmijo spremljal na zadnji poti.

Vsi žalujoči

Ob boleči izgubi dragega brata

ANTONA POGAČNIKA
upokojenca LIP Bled

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem za cvetje, vence, sočustvanje in za številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Iskrena zahvala zdravnikom Zdravstvenega doma Bled za zdravljenje na domu, govorniku tov. Bizjaku za poslovilne besede, pevcem za žalostinke in Društvu gluhonemih za obiske in zadnje pozdrave.

Žalujoči sestri in ostalo sorodstvo

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage hčerke in sestre

ROZKE POLAK

se vsem iskreno zahvaljujemo za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in vence.

Posebna zahvala dobrim sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih. Lepa hvala vsem sodelavcem LIP Rečica, govornikoma tovarišu Kristanu in tovarišici Zalokarjevi za lepe poslovilne besede ob odprtem grobu. Hvala tudi pevcem iz Žasipa za zapete žalostinke. Vsem še enkrat hvala za številno spremstvo na njeni zadnji poti.

Žalujoči vsi njeni

Literati na Bledu

Zveza kulturnih organizacij Slovenije je konec septembra letos pripravila štiridnevno literarno kolonijo za mlade literarne ustvarjalce, ki so izdali knjigo ali objavljali v revije. 30. septembra so njihova prozna dela in pesmi predstavili občinstvu v dvorani radovljiške graščine člani Linhartovega odra mladih. Za literarno kolonijo so izdali tudi poseben zbornik besedila udeležencev. Na predavanjih so govorili o novi poetiki (Vlado Žabot), o deležu besedil v gledališču je razlagal Peter Božič, o literaturi med estetiko in ideologijo je povedal Denis Poniž, ki je v zadnjem literarnem dne-

vu govoril nekaj o usodi nastajanja ter recepciji besedil.

Skupaj s pesniki, pisatelji začetniki z Gorenjske so se mladi literati srečali v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici, kjer je recital zaživel ob spremljavi violine in flavte. Na pomoč pa so priskočili tudi člani KUD Bohinjska Bistrica.

Letos mlade ustvarjalce z vseh krajev Gorenjske ZKO Radovljica gosti že tretje leto, drugo leto pa bo organizator ZKO Škofja Loka. Prav je, da pomagamo mladim literatom in razvijamo njihove ustvarjalne sile in da se srečajo vsaj enkrat letno pri pregledovanju doseženih rezultatov.

Vesna

kadrovske novice

STANJE ZAPOSLENIH ZA MESEC SEPTEMBER 1983

	delavcev	pripravniki
TOZD TOMAŽ GODEC	485	1
Bohinjska Bistrica		
TOZD REČICA	323	2
TOZD MOJSTRANA	66	
TOZD PODNART	78	
TOZD TRGOVINA	25	
DSSS	85	6
SKUPAJ:	1062	9

ZAPOSLENI SO SE:

V TO TOMAŽ GODEC:
ZUPAN Jože, 1963 — K, RAVNIK Marjan, 1962 — SS, CERKOVNIK Bogdan, 1965 — K, JENSTERLE Tomaž, 1965 — K, KOROŠEC Andrej, 1965 — K, MIKELJ Janez, 1965 — K, CESAR Igor, 1965 — K, KUŠČAR Amalija, 1928 — NK

V TO REČICA: MULEJ Tončka, 1965 — PK, BOŽIČ Srečko, 1963 — Ks, KRNIČAR Jožefa, 1934 — NK, DOLENC Vojko, 1955 — K, LONČAR Monika, 1966 — NK, NOVAK Željko, 1965 — NK, STRGAR Anton, 1965 — K, ŽELEZNIKAR Tomaž, 1966 — NK, MEGLIČ Jožica, 1945 — NK, MEGLIČ Darko, 1968 — NK

V TO MOJSTRANA: KOŠIR Mladen, 1965 — K, OLIP Boris, 1967 — NK

V TO PODNART: SUŠNIK Vincencij, 1963 — SS, PRETNAR Janez, 1947 — NK, KOVAČEVIČ Gospa, 1959 — NK

V DSSS: MAVRIČ Zofija, 1965 — SS, ODAR Jože, 1964 — SS, CERKOVNIK Vesna, 1964 — SS

ODŠLI IZ DO:

V TO TOMAŽ GODEC: LEBAN Valdi, PK — upokožitev, TURUNČIČ Bojan, SS — sporazumno prenehanje, BERNIK Marjeta, PK — sporazumno prenehanje

V TO REČICA: POLAK Rozka, PK — smrt, PETEH Ivan, SS — upokožitev

V TO MOJSTRANA: MRAK Justin, PK — samovoljna prekinitev, URBAS

Zvonko, PK — sporazumno prenehanje

V TO PODNART: LUŠINA Irena, NS — upokožitev, TOMAŽIN Janez, Ks — sporazumno, ŠTULAR Irena, NK — delo za določen čas

V DSSS: KOVAČEVIČ Gospa, NK — delo za določen čas, DOLENC Vojko, K — delo za določen čas, SAVŠEK Rozalija, SS — delo za določen čas, RAVNIK Marjan, SS — zaključek priprav. dobe

POROČILI SO SE:

CUPAR Zvonko in DEŽMAN Mojca (TO Rečica)

RODILI SO SE:

HUDOVERNIK Mirjami (TO Rečica) — hči
KRIVIČ Djevalu (TO Rečica) — hči
NEDELJKU Jožu (TO Trgovina) — hči
CORALIČ Andreji (TO Tomaž Godec) — sin
MENCINGER Darinki in Lojzu (TO Tomaž Godec) — hči

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitev pošljite uredniškemu odboru do 5. 11. 1983.

- Nagrade:**
1. 1.000,00 din
2. 750,00 din
3. 500,00 din

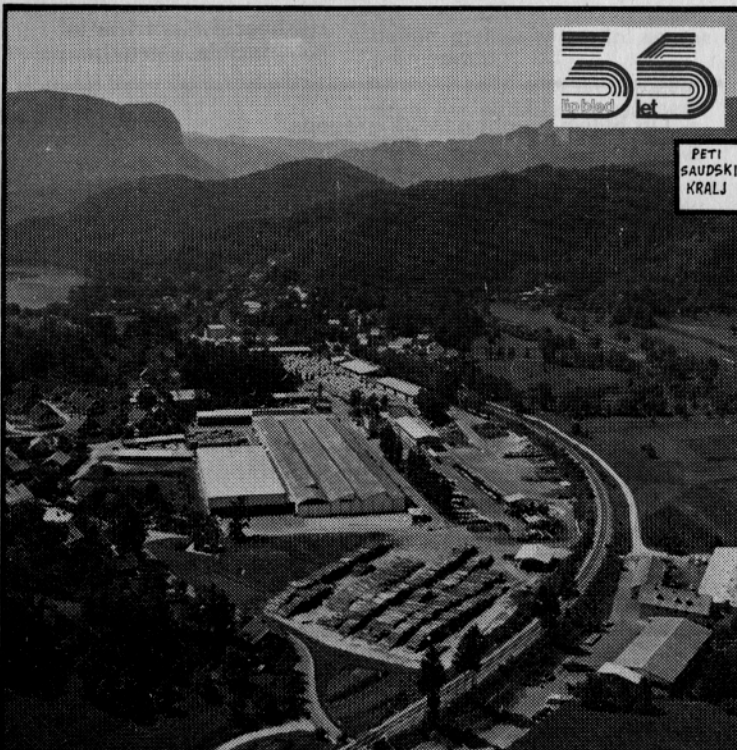
Irena LUŠINA

Upokojila se je

se je rodila 2. 4. 1929 v Lešah pri Trziču; izhaja iz delavske družine. Zaključila je osnovno šolo in 3. razred strokovne šole. Med II. svetovno vojno je aktivno sodelovala med NOB od 3. 4. 1944 dalje. Po vojni se je zaposlila na Občini v Trziču in kasneje v Tovarni športnega orodja Elan Begunje. Leta 1957 se je zaposlila pri DO LIP Bled kot evidentičar — blagajnik in je to delo opravljala vse do 31. 8. 1983, ko se je upokojila. V času zaposlitve je opravila poklicno administrativno šolo. Delo, ki ga je opravljala, je bilo zahtevno in odgovorno. Nikoli ji ni bilo žal naporov in prostega časa za napredek podjetja. Do sodelavcev je bila tovariška, prijazna in vedno pripravljena vsakomur pomagati. V času zaposlitve v DO LIP Bled je aktivno sodelovala v delu samoupravnih organov in osnovni organizaciji sindikata. Poleg tega je bila tudi član odbora za finance, član sveta za gospodarjenje, član SIS za socialno skrbstvo. V krajevni organizaciji je član upravnega odbora Zveze borcev.

Hvaležni smo ji za dolgoletni delovni doprinos opravljeno delo.

V pokoju ji želimo mnogo zadovoljnih, predvsem pa zdravih let, srečanj z njo pa bomo vedno veseli.

LIKAR IVAN	SESTAVIL RUJO	LOŠČILO ZA ČEVLJE	ANTON AŠKERC	LJUBLJ. BANKA MILOŠ ZIDANŠEK	NAJSTAR. PREVOD BIBLIJE	MESTO V SENEGALU	KRATICA ZA PIKO - FARAD	DRUGI IN PRVI SAMOGL.	TORIJ	JEZERO V DELTI NILA	MESTO V AFR. DRŽ. MALI	TUBER-KU-LOZA	RADON	OSLOV-SKO OGLA-SANJE	DORNIK BOJANA	PEVEC FLISER	BRKATI JASTREB	STARA AZIJSKA DRŽAVA	GALERIJA V LONDONU	LADA ZEI	GORA V SVICI 3970 M	FRANC. PESNIK, TRISTAN
GLAVNI ŠTEVNIK	ZDRAVILNA RASTLINA																					
STANE DOLANC	ODPETOST MESTO NA VZHODU KITAJSKE																					
REDOVNICE			AMERISKI BOKSAR MUHAMMAD	ITAL. PESNIK (ALIGHIERI, 1265-1324)																		
VULKAN NA JAPONSKEM				PRISTAN. NA OTOKU HOKAIDO	PREDEL V DUNAJSKEM GOZDU																	
35 KLADA ZA SEKANJE ALEKSA SANTIČ																						
NEMŠKI SLIKAR IN KIPAR, HANS	MESTO OB KORINTU																					
PRIPAD. ISLAM. LOČINE				FILMSKA IGRALKA MARGRET																		
KRATICA NAŠIH OBOROŽENIH SIL				VEJA V OBLIKI ČRKE																		
ZALIV NA ZAHODNEM DELU BAFFI NOVE ZEMLJE				PRIDAJALČVA PRAJAZNOST PRI IZBIRI																		